

IMAGINATIA

proces psihic cognitiv complex de elaborare
a unor imagini și proiecte noi,
pe baza combinării și transformării experienței.

proces psihic cognitiv, care constă în crearea imaginilor,
obiectelor și fenomenelor
anterior nepercepute.

proces psihic al cărui rezultat îl constituie
obținerea unor reacții, fenomene psihice noi
pe plan cognitiv, afectiv sau motor.

Imaginația este procesul cognitiv superior de elaborare a unor idei sau proiecte noi pe baza selectării, combinării și recombinației experienței anterioare.

Imaginația nu are ca specific o reproducere a realității, **ci de a adăuga ceva nou acesteia.**

Personalitatea subiectului este puternic implicată, iar produsele sale sunt cu atât mai valoroase cu cât sunt mai diferite de ceea ce există deja, deci cu cât sunt mai originale.

Gândirea permite surprinderea a ceea ce este esențial, necesar și general în realitate sau ceea ce este logic posibil, **imaginația** explorează necunoscutul, posibilul, viitorul.

A. Einstein considera că imaginația este mai importantă decât gândirea, în ceea ce privește sporirea forțelor creatoare ale omului

ROLUL IMAGINATIEI

- câmpul cunoașterii umane se lărgește foarte mult
- omul este capabil de performanța unică de a realiza unitatea între trecut, prezent și viitor.
- detașându-se de prezentul imediat, de „aici și acum,” omul își organizează și proiectează acțiunile anticipând atât drumul ce va fi parcurs, cât și rezultatele, care vor fi obținute.
- omul poate să-și elaboreze mental scopul acțiunii și planul desfășurării ei, iar pe baza acestora să o desfășoare orientat și permanent reglat cu minimum de erori și cu mare eficiență.

FORMELE IMAGINATIEI

In functie de **prezența intenționalității** în
actele imaginative :

- a) *imaginație involuntară:*
  - *visul din timpul somnului*
  - *reveria;*
- b) *imaginația voluntară:*
  - *reproductivă,*
  - *creatoare*
  - *visul de perspectivă.*

Visul din timpul somnului

Înlănțuire de imagini, emoții, reflecții, care apar în starea de somn paradoxal și față de care subiectul este mai mult spectator, neputându-le dirija și nici înțelege imediat și care apar ca absurde și aotice.

in unele vise, imaginile se derulează cu o anumită coerență, ca scenele unei piese de teatru, de aceea se spune că au *character scenic*.

de cele mai multe ori, visele sunt legate de dorințele și așteptările persoanei, care nu sunt satisfăcute în stare de veghe sau sunt chiar inhibate conștient și voluntar.

Somnul

- Din punctul de vedere al activismului bioelectric somnul este impartit in doua perioade care se desfasoara alternativ:
  - 1.Somnul profund,fara miscari oculare rapide (NREM-non rapid eye movement)
  - 2.Somnul cu vise (REM-rapid eye movement)

Visul din timpul somnului este definit de Norbert Sillamy drept **suită de imagini și de fenomene psihice care survin în timpul somnului.**

Experimental, s-a demonstrat ca visele coincid cu mișcările oculare rapide și că toți oamenii visează, dar uitarea intervine foarte rapid (dupa 8 minute de la încetarea mișcărilor oculare, numai 5-10% dintre subiecți își amintesc ce au visat).

În cadrul viselor predomină imaginile vizuale (aproximativ 90%), dar numai 20% sunt colorate. Imaginile auditive sunt prezente în 60% din cazuri, rar aparând cele tactile, termice sau olfactive.

Visele apar în timpul somnului paradoxal și durează aproximativ 20-25% din timpul total al somnului. e.

Conținutul visului poate fi influențat de factori precum:

- **excitanți externi, nu însă foarte puternici (spre exemplu, în cadrul unui experiment s-a apropiat de fruntea unei persoane care dormea un fier încins, la trezire aceasta povestind că o bandă de hoți i-au patruns în casă, dar au fost prinși de poliție, iar aceasta i-a obligat să restituie banii punându-i pe *cărbuni încinși*)**
- **senzații interne (foame, sete, etc.)**
- **dereglări funcționale interne (acestea, anunțând survenirea unui aspect patologic, pot fi acoperite de stimulii externi din timpul zilei, putându-se însă ajunge la a visa imbolnăvirea, lucru care devine manifest după câteva zile)**
- **impresii din perioada imediat premergătoare (adesea continuăm a învăța, în somn, ceea ce am studiat în timpul zilei sau reușim identificarea unei soluții la o problemă care ne-a preocupat)**
- **informații uitate sau ignorate în timpul zilei (pornind de la intervenția acestora în timpul visului se ajunge la afirmarea unui caracter adesea premonitoriu al acestuia) etc.**

Reveria

Reveria este un fel de experiment mental privind îndeplinirea dorințelor și tendințelor și poate reprezenta, într-o anumită măsură, un fel de satisfacere fictivă a acestora, reducând, astfel, tensiunea internă psihică, generată de ele.

- Reveria poate ocaziona combinații noi și originale, care pot apoi fi valorificate în formele superioare ale imaginației.
- Unii autori recomandă reveria de scurtă durată ca o cale de stimulare a creativității.
- Dar reveria prelungită poate fi defavorabilă dezvoltării personalității, pentru că satisfacerea fictivă a dorințelor poate anula activitatea reală, practică, eficientă.

Reveria este definită de Norbert Sillamy drept stare de detașare față de realitate, intermediară între gândirea în starea de veghe și vis.

Popular, ea este numită visare cu ochii deschiși, caz în care individul se lasă antrenat într-un flux de imagini și de idei care merg în direcția dorințelor și a așteptărilor, sustragându-se gândirii logice. Deși are efecte relaxante, reveria prelungită este dăunătoare personalității, deoarece reprezintă o satisfacere fictivă a trebuințelor și se poate pierde contactul cu realitatea.

Imaginația reproductivă

- este o formă activă, conștientă și voluntară, constând în construirea mentală a imaginii unor realități existente în prezent sau în trecut, dar care nu pot fi percepute direct.
  - Ex: reconstituirea modului în care oamenii trăiau în Roma antică sau în comuna primitivă
- combinarea de imagini și idei se realizează sub influența unor indicații concrete, a unor schițe sau, cel mai frecvent, a indicațiilor și descrierilor verbale.
  - Nu trebuie să confundăm imaginația reproductivă cu memoria sau reprezentarea.
  - Dacă memoria realizează o reproducere fidelă a informației, imaginația construiește noi realități.

Imaginația creatoare

- este cea mai complexă și valoroasă formă a imaginației voluntare și active.
- se deosebește de cea reproductivă, pentru că este orientată *spre ceea ce este posibil, spre ceea ce ține de viitor, spre ceea ce este nou.*
- este implicată în toate activitățile omului
- favorizează apariția unor ipoteze, inventarea unor noi căi și metode, a unor construcții tehnice, producții artistice etc.

Visul de perspectivă

- formă activă și voluntară a imaginației
- consta în proiectarea mentală a drumului propriu de dezvoltare
  - facem proiecția mentală a vieții noastre în viitor, ne imaginăm, cu mai multe sau mai puține detalii, în funcție de persoană, cum se va desfășura viața noastră în viitorul apropiat sau chiar departat.
- are o funcție importantă în motivarea activităților curente, a opțiunilor profesionale, a acțiunilor de autoformare și autoeducare.

Însușirile imaginației

- *a) fluiditatea este posibilitatea de a ne imagina în scurt timp un mare număr de imagini, idei, situații etc.; sunt oamenii, care ne surprind prin ceea ce numim în mod obișnuit „bogăția” de idei, viziuni, unele complet năstrușnice, dar care nouă nu ne-ar putea trece prin minte;*
- *b) plasticitatea constă în ușurința de a schimba punctul de vedere, modul de aprobare a unei probleme, când un procedeu se dovedește inoperat; sunt persoane „rigide”, care greu renunță la o metodă, deși se dovedește a fi inefficientă,*
- *c) originalitatea este expresia noutății, a inovației, ea se poate constata, când vrem să testăm posibilitățile cuiva, prin raritatea statistică a unui răspuns, a unei idei.*

Procedeele fundamentale ale imaginației

- Imaginarea unor obiecte, simboluri, idei implică două procese (operații): *analiza și sinteza*.
- *Analiza realizează o dezmembrare a unor asociații, o descompunere a unor reprezentări, care apoi*
- *prin sinteză sunt reorganizate în alte structuri deosebite de cele percepute sau gândite anterior.*

Procedeele imaginației

- Sinteza are loc în diferite moduri, numite de obicei „procedeele imaginației”.
- Un procedeu imaginativ este un mod de operare mintală, presupunând o succesiune mai mult sau mai puțin riguroasă de compuneri, descompuneri și recompuneri, de integrări și dezintegrări, conducând la rezultate variabile

Aglutinarea (amalgamarea)

- constă într-o nouă organizare mentală a unor părți ușor de indentificat și care au aparținut unor lucruri, ființe, fenomene etc.
- Aglutinarea se produce când, părți descompuse din diferite ființe (sau obiecte) sunt recombinate, dând naștere unor ființe sau obiecte cu aspect (character) eterogen.
- Acest procedeu a fost pe larg utilizat în mitologie, creându-se imaginea *sirenei, centaurului etc.*
- Tehnica: *hidroavionul, radiocasetofonul etc.*

Amplificarea (hiperbolizarea) și diminuarea (augmentarea)

- se referă la modificarea proporțiilor, a dimensiunilor unei structuri inițiale, obținându-se un nou efect.
- Modificarea dimensiunilor umane a condus la imaginarea de uriași și de pitici.
- A fost folosită în:
  - creațiile literare pentru copii (de exemplu: Sătilă, Flămînzilă, cei 7 pitici etc.)
  - Creații precum caricaturile: amplificarea unor atribute fizice ale personajelor
  - literatura științifico-fantastică (de exemplu: extraterestrii)
  - tehnică, mai ales în direcția miniaturizării aparaturii electronice cu păstrarea calităților funcționale (de exemplu, minitelevizor, minicalculator).

Scilla

Multiplicarea sau omisiunea

- constă în modificarea numărului de elemente structurale, păstrându-se identitatea acestora.
- Efectul nou rezultă din schimbarea numărului.
- Multiplicarea a stat la baza unor creații celebre ale lui Brâncuși („Coloana Infinitului”, „Masa Tăcerii”).
  - În basme, prin acest procedeu s-au creat personaje ca „balaurul cu șapte capete”.
- Omisiunea poate fi procedeu în crearea personajelor mitologice (cea a Ciclopului).

Sursa: Piciulici.ro

Diviziunea și rearanjarea

- Pe baza unor criterii noi se pot face diviziuni multiple, diferite fata de cele utilizate anterior
- Rearanjarea presupune pastrarea elementelor, dar dispunerea, organizarea lor in alt mod

Adaptarea

- are aplicabilitate și în artă și în tehnică
- constă în aplicarea unui obiect, a unui element sau a unui principiu funcțional într-o nouă situație.
  - hidroavionul, automobilele amfibii, materialele hidro și termoizolante.

Substituția

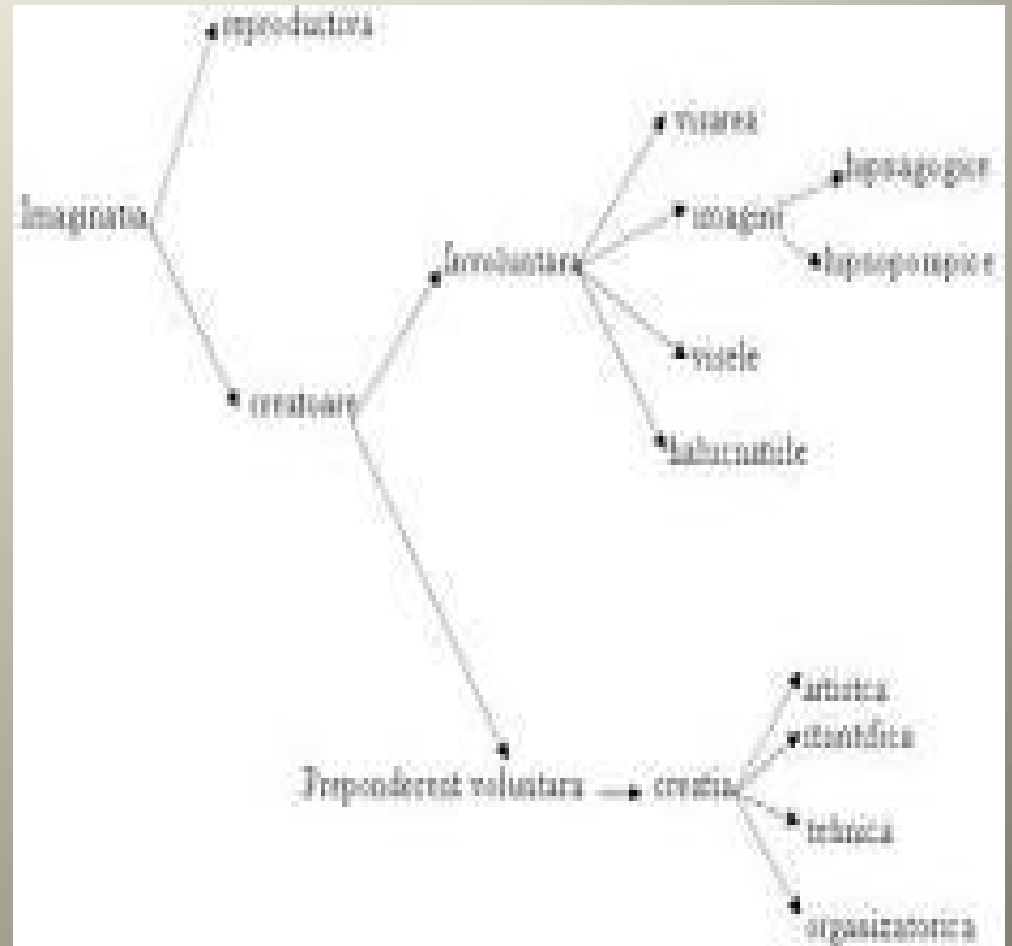
- constă în înlocuirea într-o structură existentă a unui element, a unei funcții, a unei substanțe etc.
  - În tehnica modernă se fac frecvente înlocuiri ale unor materiale tradiționale cu altele cu calități superioare și mai puțin costisitoare
    - trenul cu perna magnetică, hidroglicerul
  - În artă, substituirea personajelor creează situații inedite.

Modificarea

- presupune păstrarea unor elemente ale structurilor cunoscute și schimbarea altora, obținându-se efecte noi.
  - În domeniul industriei bunurilor de larg consum se aplică frecvent schimbarea formei, volumului, culorii.
  - botanistii obtin forme noi prin modificarea structurii genetice a diferitelor specii de plante(laleaua neagra)

Schematizarea

- este foarte mult utilizată în proiectarea tehnică, în arhitectură, în grafică etc.
- esența acestui procedeu constă în selecția numai a unor însușiri și omiterea, cu bună știință, a
- celorlalte.
  - Schița robot a unei persoane are la bază un astfel de procedeu.
  - Desenul schematic al structurii unei plante este folosit, adesea, în orele de clasă, în vederea relevării deosebite a caracteristicilor structurale.
  - Schematizarea feței umane se realizează în caricatură, unde ies în relief trăsăturile dominante.

Tipizarea

- presupune identificarea și contopirea într-un personaj concret a aspectelor comune unor categorii.
  - tipurile literare: avarul, demagogul, parvenitul. etc

Analogia

- Analogia presupune relevarea insusirilor comune a doua obiecte sau fenomene si a celor cunoscute numai la unul din obiecte.
  - Apoi, pe baza insusirilor comune, se pot trage concluzii referitoare si la prezenta celorlalte insusiri ale celui de-al doilea obiect, care nu pot fi cunoscute direct.
- a stat la baza multor inovații și invenții în tehnică și a multor descoperiri în știință.
  - Pe baza unui astfel de procedeu a fost elaborat modelul cosmic al atomului, care a permis cunoașterea multor aspecte ale relațiilor dintre particulele sale elementare.
  - Primele automobile semănau mult cu o trăsură fără cai.
  - Analogiile stau și la baza construirii mașinilor inteligente.

Bibliografie

- Ivan Ioana Alexandra, Formele imaginatiei, <http://experimental.ro>
- Prof. Marian Luca, Procese psihice cognitive superioare, Imaginatia, www.nicepps.ro